

vangene tusschen zich in naar de deur, maar op een woord van den officier hielden zij halt. „De gevangene is om meer dan één reden ter dood veroordeeld”, zei hij „Hij is een *franc-tireur* en is daarom des doods schuldig. Hij heeft een mijner manschappen gedood, door verraderlijk uit een hinderlaag op vreedzame mannen te vuren.” Vreedzaam! en het was Jean niet geweest, die het schot had gelost, zooals wij later vernamen; het was de oude Marc Antoine — die drie zonen verloren had in tien minuten, bij Mars-la-Tour. Hij had gezworen, voor ieder van zijn zonen vijf Duitschers het leven te benemen, maar de menschen haalden hun schouders op en hielden hem voor krankzinnig.

„Ik heb niet gevuurd”, zei Jean met witte lippen. Denk eens aan, het lamplicht scheen nog op Marie's haar en hij stond op den drempel des doods. „Mijn geweer is boven en schoon.”

„Tijd genoeg om het meermalen te hebben kunnen schoonmaken,” zei de officier. „*Franc-tireurs* durven niet met open vizier te vechten, het zijn moordenaars. Maar gij hebt nog één kans om in het leven te blijven, vriend — wijs mij en mijn manschappen den weg door het moeras en ik laat u vrij.”

Pierre stond van zijn stoel op en keek aandachtig naar de dampen, die uit het dal op twee mijlen afstands opstegen.

„Daar is het moeras, waarvan de Duitscher sprak. Ge ziet dien damp, altijd hangt die daar, behalve bij strenge winters, als die damp bevroest; maar ook dan is het verraderlijk. Het is onmogelijk de vallei aan dat einde te verlaten, behalve langs een pad over de heuvels. Daar in de hoogte kan men een witte steen tegen het groen zien. Een dozijn mannen zou dat pad kunnen verdedigen tegen een leger; en daar hadden wij een wacht gezet — een onder-officierspost slechts, oude mannen, die nog goed konden schieten. Maar er was nog een anderen weg, die zelfs heden maar aan twee of drie personen bekend is, toen wisten slechts twee personen hem — Jean en Marie. Daar was een soort pad door het moeras. Het was geslingerd en kronkelde zich herhaaldelijk; ieder, die den weg niet wist, moest hopeeloos verdwalen, eer er twee minuten waren verlopen; maar Jean kende het en hij had er Marie van verteld; menigmaal hadden zij in gelukkiger dagen samen het moeras doorkruisd.

„Onze eigen manschappen vertrouwden erop, dat het moeras het dal aan dat einde beschermde en een legerafdeeling aan de andere zijde. Waarom niet? Het moeras was onbegaanbaar; niemand kende het geheim, behalve een Fransman, een patriot; die zou zeker niets verraden aan de vijanden van zijn land. Gij begrijpt de situatie, m'sieu. Wanneer eenmaal het moeras was verkend, dan kon een compagnie, zooals de officier commandeerde, ons leger ernstige verliezen toebrengen. Het kon een flankbeweging maken of de verdedigers van den pas insluiten en ze vernietigen. Bijgevolg beschermde het moeras het Fransche leger even zeker als duizend kanonnen het gekund hadden. En de officier, die de betekenis ervan kende, stelde Jean Moins voor de twee mogelijkheden: óf onmiddellijk sterven, óf Frankrijk verraden. De keus was moeielijk; maar Jean was een patriot; zelfs bij het lamplicht dat op Marie's haar scheen.

„Ik weiger natuurlijk,” zei hij. Toen glimlachte Marie; zij lachte niet, zij glimlachte alleen maar — vol trots; alsof zij zoo'n antwoord verwacht had. Ge moet bedenken, dat ons dal al deze maanden van oorlog vrij was gebleven. En wanneer ge leeft, vol levenslust en liefde — dan schijnt de

dood u ver af en onwerkelijk. Misschien dacht zij, dat de officier schertste.

„Bravo, Jean”, zeide zij. Zij had van haar minnaar gehoord, welke betekenis het moeras voor Frankrijk had.

„De officier keek naar Jean, hij keek naar Marie; toen maakte hij een gebaar met zijn hand. Ik weet niet, wat er in hem omging. Wie kan de gedachten van een Duitscher ontleden? Misschien dacht hij er wel over, het meisje voor de oogen van haar minnaar te folteren, totdat hij beloofde, hun den weg te wijzen; misschien had hij andere plannen. Denk eens aan, hij was een Don Juan, een man, die pochte op zijn veroveringen op het andere geslacht en Marie was zeer schoon; zoo schoon, mon Dieu, dat het hart van een man er pijn van doet, als hij er aan denkt. Misschien geloofde hij, dat hij het meisje liefde kon inboezemen en zoo van haar den weg door het moeras kon te weten komen; ik weet het niet.

Maar de sergeant, die het gebaar van zijn officier verstond, duwde Jean door de deur naar buiten op den weg, waar de volle maan haar licht wierp. Hij keerde zich in den ingang om en zag Marie daar staan, terwijl zij nog om zijn dapperheid glimlachte en toen hij ging, riep hij: „„Vaarwel Marie; verraad het geheim van het moeras niet.”

Zij kon niet gelooven, dat dit alles werkelijkheid was — zij kon niet. Maar toen het salvo weerklonk verdween de kleur van haar wangen en het licht uit haar oogen. Zij vloog den officier voorbij, die haar den weg trachtte te versperren; en zij viel over het lichaam van haar beminde, wiens bleke gelaat omhoog staarde. Maar de voltrekkers van het vonnis waren in zeker opzicht genadig geweest; zij hadden zijn gezicht ongedeerd gelaten. Al de kogels hadden het hart doorboord en de witte muur der hut was met bloed bespat. Toen lachte Marie weer — zij lachte, toen zij zich op het lichaam wierp en hem met liefkozende namen riep om haar toe te lachen — zijn Marie, die zooveel van hem hield. Maar Jean antwoordde niet; hij had den prijs van zijn vaderlandschap betaald. Het had niets te beteken; het was slechts de executie van een *franc-tireur*, een, die bij keizerlijk edict veroordeeld was.

„Zoo doodden de Duitschers Jean, vermoordden hem zoo lafhartig als ooit een man vermoord werd; en zij lieten hem daar liggen met zijn gelaat naar de maan gekeerd. Misschien had de officier berouw van zijn daad, misschien niet, maar hij hief geen schatting van het dorp; en toen Marie hem verloofde vroeg, om het lijk in haar hut te dragen, maakte hij geen bezwaar. Alles, wat hij zei, was: „Ge zult hem gauw vergeten, chérie, gij zult hem gauw vergeten. Er zijn mooier mannen op de wereld dan deze.” En terwijl hij sprak, draaide hij aan zijn knevel en keek haar met fonkelende oogen aan.

Marie riep één of twee oude mannen, die op het geluid der schoten naderbij gekomen waren en samen droegen zij Jean naar binnen. Ik keek toe van uit dat venster daar, dat zooals ge ziet, op de hut uitkijkt. Als ik een geweer had gehad, dan zou ik geschoten hebben op één of twee Duitschers, voordat zij mij gevonden hadden, en ik zou gelukkig gestorven zijn, en niet langer geleefd hebben — in ellende. Dicht bij die deur daar plaatsten zij Jean, voordat het salvo afgevuurd werd.” Hij wees naar de witgekalkte muur van een aardig hutje aan den overkant van den weg; klimop was langs de deurposten gegroeid, die bevekt waren geweest met het bloed van een dapper man.

„Ik zag dat alles: de vurende afdeeling met de geweren in den aanslag, terwijl de sergeant met zijn sabel het teken g. den gevangene tegen den muur — de maan scheen zeer helder. Ik hoorde het salvo; ik zag Jean voorovervallen en bewegingloos daar liggen. Het was de oorlog, m'sieu, dien de schrijvers zoo verheerlijken, hoewel ik nooit het heerlijke er van heb ingezien na al wat ik ondervonden heb. Maar misschien gelijken niet alle oorlogen op elkaar.

„Welnu, de Duitschers werden in het dorp ingekwartierd, zij eischten wijn en voedsel, dat hun gebracht werd; want alleen oude mannen en vrouwen waren er achtergebleven. En Marie, die al de oude mannen, die Jean binnengedragen hadden, verzocht om weg te gaan, sloot de deur achter hen, zette zich bij haren doode neer.

„Men zegt, dat vrouwen niet zulke goede hersenen hebben als mannen, dat ze niet zoo logisch denken; daar kan ik niet over oordeelen. Maar in dien nacht maakte Marie haar plan; misschien was het een vlaag van genialiteit; misschien kwam het, doordat zij voortdurend het oog had op het bleke gezicht van Jean. Men wordt hardvochtig m'sieu, wanneer men staart naar het doode gezicht van iemand, dien men innig heeft liefgehad. Hoe het ook zij, van den morgen was Marie al op de been, haar gelaat was bleek en de lach was uit haar oogen geweken; maar zij liep rechttop en veerkrachtig.

Zij hadden de hut doorzocht en het geweer van Jean meegenomen; neen, meer dan dat, zij hadden ieder huis in het dorp doorzocht en alle wapens, die gevonden werden in beslag genomen. Dus voor Marie onmogelijk om de mannen dood te schieten, die Jean vermoord hadden; en ik denk, dat zij niet van plan was hun bloed te vergieten. Maar toen zij vlug den weg afliep, ontmoette zij toevallig den Duitschen officier en toen zij hem zag, m'sieu, lachte zij — ja, zij lachte. Een vrouw kan lachen, terwijl haar hart breekt. De officier hield halt en draaide aan zijn snor; in het schemerlicht, bleek de oogen wijd geopend van verdriet, leek Marie nog mooier dan ooit. En de kapitein had verstand van vrouwen.

„Al zoo vroeg op weg, chérie?” vroeg hij. Ik keek toe van vanuit mijn venster en ik zag haar stilstaan; ik zag haar coquette bewegingen met het hoofd maken; en ik vloekte in mijn hart. Verwondert gij u daarover? Ik zei bij mijzelf dat de vrouwen geen van allen deugden, geen achting hadden voor zichzelf en geen hart.

„Ik heb mijn werk,” zei Marie, nog steeds lachende, zoodat men het hooren kon. „In de vallei woont een oude vrouw, die bedlegerig is; zij kan niet voor zichzelf zorgen, dus doe ik wat ik kan.” De Deutsche officier draaide weer aan zijn snor.

„Staat u mij toe, dat ik een eindje meewandel?” vroeg hij zeer hoffelijk.

„De wegen zijn publiek, m'sieu,” antwoordde Marie, en zij glimlachte weer; zij keek smachtend, en sloeg haar oogleden neer, terwijl zij aarzelde om haar blik van zijn rood vollemaansgezicht af te wenden. Wees ervan overtuigd, dat de officier zwol van trots; gij kunt er zeker van zijn, dat zijn sabel heldhaftig tegen den weg rinkelde, toen hij omdraaide en naast haar over den weg wandelde. Hij was er zeker van, dat hij weer een nieuwe verovering had gemaakt en het meisje gaf hem alle reden om dat te gelooven. Zij werkte onbeschaamd met haar oogen; van tijd tot tijd zuchtte zij, alsof een nieuwe foltering haar had getroffen. O, die vrouwen, die vrouwen!

(Wordt vervolgd).

